

ADOPTION OG SAMFUND

LANDSFORENINGEN AF ADOPTANTER

ÅRGANG 3, NOVEMBER 1979, NR. 8.

Adoption & Samfund. Landsforening for Adoptanter. Medlemskab: kr. 140,- årligt for ægtepar, kr. 100,- for enlige. Abonnement på medlemsbladet: kr. 65,- årligt. Giro 2 14 31 35.

BESTYRELSEN

Formand:

Poul Skov Christensen
Strandhaven 29
4400 Kalundborg.
Tlf. (03) 51 48 55.

Næstformand:

Erik Heine Nyfeldt
Venedigvej 11, 2300 København S.
Tlf. (01) 58 29 97.
Sommer: Valhallavej 13, Drysselbjerg, 4200 Slagelse.
Tlf. (03) 55 82 36.

Kasserer:

Torben Bang-Jensen,
Husoddevej 45, 8700 Horsens.
Tlf. (05) 65 79 07.

Redaktør:

Gerda Skovmand Madsen
Ndr. Ringvej 9, 8850 Bjerringbro.
Tlf. (06) 68 27 61.

Sagsbehandler:

Lone Schmidt-Jørgensen
Niels Juuls Alle 36, 5250 Odense S.V.
Tlf. (09) 11 67 03.

Leif Ipsen

Sdr. Boulevard 162, 32, Odense C.
Tlf. (09) 11 33 33 (lokal 3252).

Sekretær:

Steen Pedersen
Vibeengen 18, 8541 Skødstrup.
Tlf. (06) 99 17 85.

Suppleant:

Jørgen A. Simonsen,
Kløvervej 1, 6500 Vojens.
Tlf. (04) 54 21 42.

LOKALFORENINGER.

Aarhus og Vejle Amter:

Poul Gudberg
Sankelmærksvej 40, 8600 Silkeborg.
Tlf. (06) 82 99 00.

Fyns Amt:

Ole Dyrvig
Egernvænget 43, 5800 Nyborg.
Tlf. (09) 31 44 38.

Københavns Amt og Roskilde Amt:

Københavns kommune, Frederiksberg kommune og Bornholms Amt:

Lis Sørensen
Ejbydalsvej 49, 2600 Glostrup.
Tlf. (02) 45 46 92.

Vestsjællands Amt og Storstrøms Amt:

Mogens Andersen
Maglesøvej 5, Igelsø, 4300 Holbæk.
Tlf. (03) 48 35 96.

Frederiksborg Amt:

Jens Rasmussen
Helsingørvej 7, 3480 Fredensborg.
Tlf. (03) 28 36 08.

Viborg Amt:

Jenny Christensen
Syrenvej 3, 7755 Bedsted.
Tlf. (07) 94 53 45.

Nordjyllands Amt:

Sven Bengtson
Bakkegårdsvej 59, 9830 Tårs.
Tlf. (08) 96 15 49.

Sønderjyllands og Ribe Amt:

J.A. Simonsen
Kløvervej 1, 6500 Vojens.
Tlf. (04) 54 21 42.

Adoption og Samfund:

Udkommer 10. januar, 10. marts, 10. april, 10. juni, 10. september,
10. oktober, 10. november og 10. december.

Dead-line for meddelelser den 26. i måneden forud for udgivelsesdatoen.

Redaktion: Ndr. Ringvej 9, 8850 Bjerringbro.

Redaktionsmedlemmer: Inger Nielsen, Engparken 15, 8362 Hørning,
Elin Vejs-Pedersen, Tingvej 2A, 8210 Aarhus NV.

Ansvarsh. redaktør: Gerda Skovmand Madsen.

NOBEL-prisen

Mother Teresa har fået Nobels fredspris. Og vi føler i hvert fald, at det er en æresbevisning, hun burde være tilbudt for længe siden. Men der skal gå nogen tid før man forstår, hvad et stykke arbejde er værd. Og fra starten var Mother Teresas arbejde jo et arbejde, som ingen ville gøre. Hun, ene blandt mange, ville røre ved de urørlige, hjælpe de døende, som alle havde opgivet, samle de børn op, som ingen ville have, som var et overskud, som ingen havde brug for, ja, værre var det endda, alle ville faktisk af med dem, de var i vejen. Hendes arbejde begyndte i det små og omfatter nu flere tusinde mennesker, som hver dag kan takke hende for en bedre tilværelse, selv om det er i den allersidste ende af livet.

Mother Teresas fortjeneste er især, at hun har vist et eksempel, som mange har fulgt. Hendes lille vævre skikkelse har fået mange til at se på hjælp til fattige som mere end det at slippe en skærv. De, der har truffet hende, har især været betagede af hendes udstråling, og det er vel netop denne udstråling, der har fået andre til at følge hende og tage del i hendes arbejde, og endnu flere til at bidrage til at hendes hjælp kan spredes. Alene synet af nød og elendighed får ikke mennesker til at yde mere. Jeg har selv stået på et asiatisk hospital og set hundreder af børn ligge døende og kun vendt mig bort, fordi synet var så overvældende og jeg følte mig magtesløs. Jeg har også været med til at bære omkring 15 lækre, kønne spædbørn ud på et tæppe, hvor de skulle have lov at lege med hinanden, for samme aften at møde en veluddannet læge fra det samme land og konstatere, at han så med afsky på disse "orphans", som han kaldte de forældreløse børn.

Det beviser kun, at det endnu er langt fra, at Mother Teresa's hjælpearbejde, i ord og gerning, når så vidt, at det bliver en del af ethvert individs bevidsthed. Vi glæder os over, at det blev Mother Teresa denne gang!

Gerda Skovmand Madsen

NYT FRA HOVEDBESTYRELSEN

Den 22. - 23. september blev der i København afholdt et Nordisk Møde om adoptioner. Der deltog 6 adoptionsformidlende organisationer samt Adoption og Samfund. Fra Norge deltog Verdens Barn, Forældreforeningen for barn fra andre land samt Adoptionsforum. Desuden Adoptionscentrum fra Sverige, Interpedia fra Finland og Terre des Hommes fra Danmark.

2 adoptionsformidlende organisationer manglede, men det skyldtes ikke, at de ikke var indbudt. Det var Adoption Center og Danadopt fra Danmark.

Følgende emner blev debatteret den 22.9.:

- 1) De nordiske organisationers forhold til myndighederne. Myndighedernes kontrol af private adoptioner.
- 2) Ligestilling adoptivforældre - biologiske forældre.
- 3) Principperne for informationsudveksling mellem organisationerne i Norden.

Den følgende dag var programmet:

- 4) Udvælgelse og forberedelse af familier: Hvad er en egnet familie? Skal vi afslå familier eller skal vi arbejde med dem? Forældreuddannelse - vanskeligt placerbare børn.
- 5) Bistand (økonomisk hjælp til børnehjem etc. og adoptioner).
- 6) Resolution til Nordisk Råd.

Her bringes resolutionen til Nordisk Råd i sin fulde ordlyd:

Til Nordisk Råd

Stockholm.

Følgende foreninger har været repræsenteret på nordisk møde i København 22. - 23. september 1979:

- Adoptioncentrum (Sverige)
- Adopsjonsforum (Norge)
- Adoption og samfund (Danmark)
- Terre des Hommes (Danmark)
- Interpedia (Finland)
- Verdens barn (Norge)
- Foreldreforeningen for barn fra andre land (Norge)

Blandt annet er gjennomgått og diskutert forskjellige spørsmål i forbindelse med adopsjon av barn fra andre land, herunder barnas stilling i deres nye hjemland, og adoptivforeldrenes stilling i forhold til de biologiske foreldre.

I. Mange barn kommer til sitt nye hjemland i Norden med status som fosterbarn inntil formell adopsjon er gjennomført her hjemme. Faktisk kan et barn vedbli å være et fosterbarn gjennom lengere tid. Dette er i praksis forholdet for enkelte barns vedkommende.

Som fosterbarn har barnet en vesentlig svakere stilling enn et adoptivbarn på en rekke rettsområder. Men da meningen hele tiden har vært at barnet er kommet til sin nye familie med henblikk på adopsjon, og da barnets faktiske situasjon i familien er den samme, enten det er adoptert eller er et fosterbarn, må det riktige være at barnet får et adoptivbarns stilling allerede fra ankomsten til sitt nye hjemland, eventuelt allerede fra avreisen fra sitt tidligere hjemland.

Foreningerne henstiller derfor til regjeringen i de respektive land om å ta initiativ til de lovendringer som er nødvendige, for at et fosterbarn som er kommet til landet med henblikk på adopsjon, skal bli likestilt med et adoptivbarn.

II. Som adoptivforeldre har foreldrene det samme ansvar for sitt barn som biologiske foreldre. Prinsipielt må det også være riktig at adoptivforeldrene har samme rettigheter som de biologiske foreldre. Behovet for å kunne ta seg av barnet, etter at barnet er kommet til landet, er like stort ved adopsjon som ved egen fødsel. Men særlig i situasjonen umiddelbart etter at barnet er kommet, er adoptivforeldrenes rettigheter svakere enn de biologiske foreldres. Forholdene er her noe forskjellige i de enkelte land. Foreningene henstiller derfor til regjeringene i de respektive land om å ta initiativ til de lovendringer som er nødvendige for at adoptivforeldre får den samme rett til å være fraværende fra sitt arbeide - og den samme un-

derstøttelse eller lønn i denne periode - som den rett de biologiske foreldre har.

København den 23. september 1979.

Adoptioncentrum, Terre des Hommes, Adopsjonsforum, Interpedia, Adoption og samfund, Verdens barn, Foreldreforeningen for barn fra andre land.

Resolutionen er også blevet sendt til Adoption Center og Danadopt, for at også de kan få lejlighed til at skrive under, men jeg er ikke klar over, om det er sket.

Med hensyn til informationsudveksling mellem organisationerne blev det vedtaget, at blade, pjecer, undersøgelser og lignende for fremtiden sendes til de øvrige organisationer. Endvidere bliver der mulighed for at (ud) låne film, dias m.m. blandt nordiske lokalforeninger.

Angående udvælgelse og forberedelse af familier, oplyste Madeleine Katz fra Sverige, at man ikke arbejder med faste aldersgrænser, og f.eks. diabetikere er ikke på forhånd udelukket. Hun mente bl.a., at forældre er på meget ulige niveauer, når de henvender sig til de adoptionsformidlende organisationer. I Sverige arbejder man således meget med at arrangere forældrekurser, og der bliver arrangeret samtalegrupper rundt om i lokalforeningerne.

Gertrud Hægglund (Sverige) udgiver snart en bog om adoption af vanskeligt placerbare børn. Svenskerne bruger ofte at efterlyse en familie i deres blad til et bestemt barn, og meget ofte melder der sig flere familier, man kan vælge imellem. Godkendelsesproceduren af disse familier volder normalt ikke problemer.

Alle adoptionsformidlende organisationer yder en eller anden form for bistand til børnehjem etc. Det gøres på lidt forskellig måde, men der var enighed om, at bistanden skulle ydes på en etisk forsvarlig måde. Adoption og Samfund havde nærmest en særstilling ved det nordiske møde, idet vi var den eneste forening, der ikke har adoptionsformidling. Man må desværre betegne situationen i Danmark som ret speciel og meget uheldig. Situationen er speciel, fordi de selvsupplerende bestyrelser for Adoption Center og Danadopt ikke ønsker at samarbejde med Landsforeningen af adoptanter, endsi-ge at oplyse om foreningens eksistens, og uheldig fordi kontakten mellem adoptionsformidlende organisationer og adoptivforeldrenes organisation er meget væsentlig.

I Sverige og Norge er der også lokalforeninger, der har lignende arbejdsopgaver som i Danmark, men lokalforeningerne står i nær kontakt med bestyrelsen for den adoptionsformidlende organisation, der samtidig har ansat et antal medarbejdere, der udfører det egentlige formidlingsarbejde.

Generelt må man sige, at det Nordiske Møde sluttede med meget væsentlige resultater, og at det var meget inspirerende.

Vi skal have generalforsamling den 10. november 79, hvor man skal tage stilling til ændringsforslagene til foreningens love samt formulering af foreningens politik.

Det er væsentligt, at vi får disse problemer afklaret.

I det kommende år må vi lægge vægt på en bedre forståelse for nødvendigheden af samarbejde, samt at gøre et stort arbejde i lokalforeningerne for at arrangere forskellige former for aktiviteter for foreningens medlemmer rundt om i landet. Endvidere at yde hjælp, støtte og vejledning til adoptionssøgende, fortsat at arbejde for en ligestilling mellem adoptiv- og biologiske forældre, samt at arbejde for, at alle voksne personer kan tilbydes en forundersøgelse, hvis man ønsker at adoptere et barn.

Kommunikationen ønskes naturligvis bedre. Måske skulle vi i højere grad benytte bladet, men det må helst ikke gå ud over formidlingen af andet stof.

I øjeblikket udsendes referater fra HB-møderne til lokalforeningernes formænd, som igen orienterer lokalforeningernes bestyrelser og medlemmerne ved førstkommande lejlighed. Til slut vil jeg opfordre så mange som muligt til at være med i arbejdet. Jo flere, des bedre.

Poul Skov Christensen

NYT FRA LOKALFORENINGERNE

Julefest!

Adoption og Samfunds lokalafdeling for Fyn afholder julefest i KFUM's lokaler på Rødegårdsvej.

Tid: Søndag den 9. december kl. 14.

Entreen 10 kr. pr. barn inkluderer en godtepose.

Medbring selv kaffe og brød. Øl og vand kan købes.

Børnene må gerne medbringe hjemmelavet pynt til træet.

Har I lyst, så tag nissehuer på.

Tilmelding senest den 7. december til Ole Dyrvig, tlf. (09) 31 44 38.

Vel mødt!

Hilsen bestyrelsen

Nyt fra lokalforeningen Fyn.

Søndag den 30. september afholdtes der generalforsamling i lokalforeningen af Adoption og Samfund.

Efter formandens beretning var der valg til bestyrelsen.

Bestyrelsen, hvortil nye og gamle medlemmer er velkomne til at henvende sig, består af følgende:

Tove og Ole Dyrvig

Egernvænget 43, Nyborg, tlf. (09) 31 44 38.

Bo Schmidt-Jørgensen

Niels Juels Alle 36, 5250 Odense SV., tlf. (09) 11 67 03.

Grete og Børge Andersen

H.C. Lumbyesvej 58, 5482 Lumby, tlf. (09) 95 54 03.

Nye suppleanter:

Grethe og Henning Frøsig

Trællebjergetvej 9, 5280 Fraugde, tlf. (09) 95 13 39.

Ingelise og Ib Jacobsen afgik som suppleanter, da Ib opstiller til hovedbestyrelsen.

P.b.v.

Grete Andersen

Sønderjyllands og Ribe amter.

Referat af lokalforeningens årsmøde.

Årsmødet i lokalforeningen for Sønderjyllands og Ribe amter blev i år afholdt den 20. september på Bregnbjergskolen i Vojens.

Formanden orienterede om aktiviteterne i det forløbne år, hvor specielt seminaret i marts måned blev fremhævet. Seminaret beviste, at der i området er en stor interesse for adoption og et meget stort behov for oplysning om arbejdsgangen i en adoptionssag.

De fremmødte medlemmer kunne tilslutte sig, at der blev foresøgt arrangeret flere seminarer årligt, da behovet herfor jo var bevist. Foreløbig forsøger foreningen at arrangere et seminar i Ribe amt den 17. november enten i Esbjerg eller i Varde. Forsamlingen blev kort orienteret om de sonderinger, der sker i hovedbestyrelsen med hensyn til sammenlægning med foreningen Glemte Børn. Der blev udtrykt nogen skepsis, da det blev oplyst, at Glemte Børn deltager i socialt hjælpearbejde i udviklingslande. Forsamlingen var enig med arbejdsgruppen i, at Adoption og Samfund skal støtte og være positive overfor alle former for hjælpearbejde, men at foreningen skal søge at bevare sin fulde uafhængighed for bedst muligt at kunne varetage adoptivbørnenes og adoptivfamiliernes interesser. Ønsker nogen at deltage i hjælpearbejde, gøres dette bedst ved at henvende sig til de organisationer, som har erfaring på dette område.

Kassererens regnskab blev godkendt og viste en kassebeholdning på 1.099 kr., hvilket medførte en bemærkning om, at der vist var nogen fra arbejdsgruppen, som havde glemt at få refunderet sine udlæg. Formanden var i øvrigt meget tilfreds med kassebeholdningens størrelse, idet den giver baggrund for at gå igang med lidt større arrangementer fremover.

Alle valg var genvalg, så arbejdsgruppen ser stadig ud som følger:

Familien Simonsen, Vojens, tlf. (04) 54 21 42.

Familien Yardy, Guderup, tlf. (04) 45 86 80.

Familien Jepsen, Genner, tlf. (04) 69 88 46.

Familien Hansen, Asbo/Bække, tlf. (05) 38 92 18.

Familien Sandholdt, Hoptrup, tlf. (04) 57 56 59.

Familien Madsen, Vojens, tlf. (04) 54 30 65.

Efter valget var der almindelig diskussion og det blev meget kraftigt pålagt lokalforeningen at få foreningen gjort mere kendt i offentligheden. Det blev vurderet, at det er meget få af de mennesker, som går i gang med at adoptere, der overhovedet har kendskab til, at der findes en forening, som kan hjælpe og støtte dem.

Til sidst fortalte en fra arbejdsgruppen, hvordan det havde været at hente deres børn i henholdsvis Thailand og Bangladesh. Ifølge fortælleren havde det været til tider ret problematisk og anstrengende men også fyldt med interessante og lærerige oplevelser.

BREVE FRA LÆSERNE:

Adoption og Samfund skal have tak for, at de omtaler mine initiativer for de barnløse, som andre blade har fordrejet eller nægtet at omtale, endda nægtet at tage annoncer om.

Jeg vil gerne hermed bringe de i august-nummeret givne oplysninger up-to-date, samt svare på angrebene.

Kort efter at redaktøren i forsommeren interviewede mig, afskaffede vi den faste betaling fra de kvinder, vi hjælper. Dette skyldes bl.a. at vi har erfaret, at det er absolut problemløst at narre myndighederne for børnepenge, og at de mange ikke-seriøse henvendelser, som vi var plaget af efter formiddagsblad-omtalen, er stilnet af.

De store Københavns- og provins-dagblade nægtede ganske rigtigt at tage vore annoncer (Information excl.), men det er nu lykkedes os at få annoncerne i en række provins- og distriktblade, med det resultat at vor aktivitet nu er koncentreret om Vestjylland i stedet for København (hvilket dog også skyldes, at hospitalerne der har en særlig dårlig kunstig inseminations service, ikke kun med hensyn til ventetider).

Hvis der er noget "uetisk" i fremmeddonorinsemination - hvor barnet dog ser een bioforældre - er adoption da dobbelt så uetisk?

At vor donorudvælgelse skulle være mindre betryggende end overlægernes er svært at se. Hos os kan parret, som skal være sammen med barnet de næste mange år, selv tale med donor og selv bestemme hvilke donoregenskaber, der skal lægges vægt på. Skulle en overlægelse være bedre egnet til dette? den eneste sikkerhed mod at donor har arvelige sygdomme i sin familie er donors æresord. - Det gælder også på hospitalerne. Men hos os kan parret selv bedømme om donor virker troværdig, og der er ingen risiko for at donor gør det for pengenes skyld. Hos os kan man ikke som på hospitalerne tjene penge ved at være donor.

Endelig anbefales det, at de ansvarlige (!) myndigheder stopper vor virksomhed for at forhindre at folk lokkes ind i noget, de ikke kan overskue.

Hertil vil jeg blot sige: Hvad kan man overskue? Konsekvenserne af en adoption?? Jer der kender adoptionsbureaukratiet, burde let kunne se det glædelige i at et privat initiativ nu fremlægges, et langt bedre hunstigt inseminationsstilbud end hospitalernes.

Det er i 11. time, for et EF-direktiv er på trapperne, som vil søge at gøre insemination til et statsmonopol, ligesom adoption ulykkeligvis er blevet det.

Bo Warming, cand.scient.

NYT FRA REDAKTIONEN

Med beklagelse har redaktionen set sig nødsaget til at acceptere, at Elisabeth Pedersen er udtrådt af redaktionen. Foreløbigt er det kun for 1 år og vi har endnu håbet om, at hun vender tilbage næste år.

Det er imidlertid en kendsgerning, at sådanne hverv for kvinders vedkommende må indebære, at man får personlig fornyelse og inspiration ved arbejdets udførelse og hvis dette ophører, har man ikke råd, overbebyrdet som man som regel er med hjem og arbejdsplads, til at fortsætte.

Jeg ved ikke om det kun gælder arbejdet i redaktionen, men jeg har en svag anelse om, at det mere og mere bliver ligesådan med arbejdet i hovedbestyrelsen, vi kommer på en eller anden måde ikke ud af stedet. Vort arbejde er centreret omkring godkendelse af adoptivforældre, og vi mangler inspiration og kræfter til at se andre opgaver. Hvis disse ikke snart melder sig, må man imødesee, at såvel blad som forening har talt sine dage. Eller også må der andre kræfter til, der kan bringe nye aspekter og nyt livsmød ind i arbejdet.

Elisabeth Pedersen har i hvert fald gjort redaktionsarbejdet til en fornøjelse for os andre og vi vil savne hendes inspiration. Det er lykkedes, at erstatte Elisabeth med socialrådgiver Elin Vejs-Pedersen, som vi hermed byder velkommen i redaktionen. Det er dejligt at føle, at der er andre, der vil være med, og redaktionen er endnu ikke større end at vi kan rumme flere, og så Elisabeth Pedersen, hvis hun får lyst til at genoptage arbejdet senere.

Næste blad udkommer 10. december 1979. Vi vil da bringe en indholdsfortegnelse for 1979. Har lokalforeningerne referater fra deres årsmøder, vil vi gerne have dem snarest. Hvis vi fortsat skal kunne finde redaktionsmedlemmer til bladet, der skal have så tilfredsstillende vilkår, må længere meddelelser komme i god tid inden dead-line, så det kan komme med på redaktionsmødet, der finder sted ca. 14 dage før dead-line.

Red.

OM AT VÆRE FORÆLDRE.

Det følgende er en subjektiv beskrivelse af mine oplevelser som adoptivforælder. Min begrundelse for at beskrive disse erfaringer er, at jeg har følt et stort behov for at kunne udveksle positive og negative erfaringer med andre adoptivforældre.

Jeg tror adoptivforældrene i højere grad end biologiske forældre bliver iagttaget som forældre. Bag den tit overstrømmende holdning man møder fra omgivelserne lurer ofte en mere skeptisk holdning. Især moderen bliver iagttaget i moderrollen. Det kan derfor være meget vanskeligt pludseligt at få et barn i armen, man kun tidligere har set på et fotografi. Et dansk forældrepar forestiller sig et spædbarn som et lille buttet barn. Det kan være et stort chock at stå med et barn, der ikke er sødt, men bærer præg af uhyggelige lidelser som sult og sygdom. Man ved at omgivelserne forventer, at man skal elske sit barn bogstavelig talt ved første blik. Måske gør man det også selv. Det kan derfor være en voldsom oplevelse at stå med et barn, der nærmest indgyder frygt og medlidenhed. Det er svært at undgå at føle skyldfølelse over den manglende forelskelse ved første blik. Det var først senere, jeg kunne indrømme over for mig selv, hvordan jeg havde oplevet situationen.

Jeg ved nu - efter at have adopteret tre børn - at den første situation kan opleves meget forskelligt af den samme person. Synet af det første barn (gennem en glasrude, der blev oplevet som spejl af barnet) fremkaldte en dyb ømhed. Jeg syntes han var smuk med sine store fødder og sin skaldede pande og jeg syntes vi var ubeskriveligt heldige at kunne få ham med i familien. Indtrykkene forstærkedes ved nærmere bekendtskab. Også situationen virkede fremmanende på barn-forældrefølelsen. Han havde meget brug for os, fordi han var et følsomt barn, der oplevede bruddet med plejeforældrene stærkt. Modtagelsen af det andet barn oplevede jeg på den problemfyldte måde jeg først beskrev. Det var meget vanskeligt at opleve et barn, der blev desperat ved synet af mad, men ikke kun-

ne tåle mad. Et barn der er meget forsømt vil meget let opføre sig uhæmmet og umætteligt med hensyn til at få dækket sine fysiske og psykiske behov. Det kan kræve meget både fysisk og psykisk af forældrene. Fysisk, fordi barnet ofte skal behandles som yngre end sin størrelse, f.eks. et barn på 2 1/2 år som ikke selv kan løfte hovedet, men må bæres og understøttes som et spædbarn. Psykisk, fordi det er en belastning, bag barnets u-hæmmede opførsel med hensyn til mad og tryghed, at fornemme en social baggrund, som har givet barnet oplevelser, man ikke kan ændre.

Noget af det sværeste har været, at problemerne har været meget langvarige. Det tog lang tid at få barnets mave i orden. De praktiserende læger har af gode grunde ikke megen erfaring i underernæringsproblemer og giver modstræbende råd. Man er derfor stort set henvist til at forsøge sig med sin intuition og viden om spædbørnskost. Vores barn havde et psykisk madproblem som varede meget længere end det fysiske. I begyndelsen gav det sig udslag i hysteri, hvis der blev tabt en krumme. Senere i kredsen om mad og umådeholdent spiseri som syntes uden grænser. Hun ville hellere kaste op end holde op med at spise. Det blokerede hendes tanker på den måde, at hun ikke kunne lege eller koncentrere sig om andre ting, hvis hun kunne se mad eller troede, der var chancer for mad. Det førte til, at vi indførte en meget konsekvent holdning med afmålte portioner, så hun vidste, at når hun var færdig med den, var der ikke mere at få i denne omgang. Det virkede tildels, fordi hun vidste, at vi var konsekvente, men det skabte også problemer. Det andet barn var småtspisende og burde have haft lov til at småspise dagen igennem. Han blev derfor af nød tvunget ind i et mønster, der var for fast for ham. Et andet problem var bedsteforældrene. De var af den formening at jo mere et barn spiste jo bedre, og det var meget vanskeligt for os at forklare dem problemerne, fordi de ikke oplevede dem til daglig. De saboterede derfor vores holdning ved at stikke småbidder til barnet dagen igennem med det resultat, at barnet under bedsteforældrenes besøg blev usikkert og var koncentreret om mad og chancen for mad dagen igennem.

Det var i det hele taget meget vanskeligt for omgivelserne at forstå vores holdning. Det virker hjerteløst at sige stop til et barn, der forlanger mere mad. Barnet benytter sig naturligvis af det og spørger, når der er andre tilstede. Det er svært at forklare hver gang, at barnet selv efter et stort måltid kan gå ud og tage hundens mad.

Først da barnet var ca. 5 år begyndte der at gå skred i problemet. Hun begyndte at arbejde med det selv på den måde, at hun levnedede en mikroskopisk bid til hunden. Det var ikke altid det lykkedes, men lykkedes det, havde hun sejret. Hun begyndte også at arbejde med ting, hun ikke kunne lide. Det var meget imponerende at se et så lille menneske arbejde med så tunge problemer.

I dag (hun er næsten 7 år) er hun nærmest kræsen. Hun er stadig til tider meget grådig, men ikke mere end jeg har set nogle velfærdsdanske børn være. Hun styrer stort set sit madforbrug selv. Det andet forsømte område - den manglende opfyldelse af trykksbehov og lignende behov - skabte på samme måde meget langvarige problemer. I begyndelsen gav det sig udslag i en næsten tyrannisk beslaglæggelse af mig. Hun ville bæres, men jeg måtte ikke sætte mig. Det var virkelig fysisk udmattende, fordi hun var så slap og derfor virkede tung. Hvis jeg ikke lystrede, skreg hun, og et barn, der har overlevet på sine skrig, skriger meget højt. Hun lærte at gå på rekordtid, da hun var kommet lidt til kræfter, men da hun først havde lært at gå, nægtede hun at gå selv. Hvis jeg ikke lystrede hendes mindste ønske, satte hun sig og skreg. Da jeg måtte finde en balance mellem hendes store behov for mig, og mine egne kræfter udkæmpede vi en regulær magtkamp, hvor jeg, hvis hendes krav var urimelige, måtte lade hende skrigere. Det var meget opslidende for os begge to, men vi fandt en tålelig balance.

Senere gav hendes krav til mig sig udtryk i jalousi mod omverdenen, så jeg en tid ikke kunne snakke med nogen, fordi hun enten ville sætte sig på mig og dække mit ansigt eller larme, så samtale blev umuliggjort. Nu er hun stadigvæk mere knyttet til mig end et næsten 7 års barn normalt vil være, og hun har stadig meget behov for fysisk kontakt, sidde på skødet, kæle

o.s.v.. Det har været et slid for os begge at opbygge et afslappet mor/barn forhold. Til gengæld bliver man meget knyttet til hinanden ved at skulle overvinde problemer i fællesskab. Modtagelsen af det tredje barn var en oplevelse, der lignede den første, men dog var lidt forskellig. Vi kendte ret meget til sociale forhold på Ceylon og vidste, at barnet kunne være underernæret. Vi var derfor godt stivt af med de erfaringer, vi havde fra det andet barn og ville ikke have været nemme at skræmme.

Familiemæssigt var det en moden overvejelse, idet vi alle 4 ønskede en lillebror eller søster. De store ønskede en baby, så derfor satsede vi meget på det. Det i sig selv viste sig at være en stor oplevelse, og det har på en mærkelig måde givet mere forståelse for de to store. Jeg havde ingen illusioner om den store kærlighed ved første blik og blev derfor nærmest paf, da jeg så storebror i miniature. Så overgav jeg mig. Barnet var ganske vist underernæret, men ikke i nær samme grad, som vi havde oplevet tidligere. Da vi ikke havde ventet at se en dansk rund baby, men en lille indskrumpet en, synt vi nærmest, han så buttet ud. Han var så lille, at han hurtigt spiste sig ud af sine fysiske problemer og har ikke noget særligt grundlag for at skulle have psykiske problemer.

Jeg ved ikke hvor mange adoptivforældre, der har haft nogle af de samme oplevelser som jeg. En opringning til Adoption Center om nogle af problemerne med det andet barn oplyste os om, at det var ukendte problemer. Man havde i hvert fald ikke hos Adoption Center hørt om lignende problemer. Samtaler med andre adoptivforældre har vist, at der er andre, der har haft nogen af de samme problemer som os.

Jeg tror forældre kan trænge meget til støtte og til at snakke med nogen, der tager problemerne alvorligt, og som kan formidle erfaringer. Jeg forstår godt at adoptivforældre som for eksempel adopterer tyske mulatbørn med en vanskelig social baggrund kan komme til kort, hvis de ikke bliver rustet til det eller kan snakke med nogen om deres erfaringer.

For os var undersøgelsen på Marselisborg meget betryggende. x)

For første gang oplevede vi en undersøgelse, som var specielt vendt mod de problemer udenlandske adoptivbørn kan føre med sig. Det gælder såvel lægeundersøgelsen som den mere sociale side af sagen. Blot det at have et slags kontaktsted, man kunne henvende sig til ved eventuelle vanskeligheder var en lettelse.

Det ville være godt om en sådan ordning kunne blive mere permanent.

Hvis ordningen skulle virke så godt som muligt, må der måske knyttes til den en form for organisering af adoptivforældre, så de forskellige erfaringer kan samles og bruges.

Jeg tror i det hele taget en eller anden form for organisering af adoptivforældre er nødvendig. Jeg har hørt som argument imod en sådan organisering, at det ville understrege børnenes specielle situation. Jeg tror ikke, det er et holdbart argument. Børnene er i en speciel situation i Danmark på grund af deres anderledes udseende. Man gør ikke nødvendigvis den specielle situation mere konfliktfyldt ved at erkende den som speciel og behandle den. Børnene oplever det ikke uden videre som en konflikt, at de kommer andre steder fra. F.eks. opregnede vores ældste dreng med stor tilfredshed sine oldeforældres store antal ved både at medregne sine indianer- og negeroldeforældre og sine adoptivoldeforældre.

Det er ofte med stor tilfredshed jeg lytter til udenlandske adoptivbørns kontante måde at udveksle oplysninger på. Det drejer sig om at lade være med at mystificere udenlandske adoptivbørns situation.

Birgit Bjerre

BOGANMELDELSE.

INTERNATIONELLA ADOPTIONER. EN RAPPORT FRÅN ALLMÄNNA BARNHUSET. Stockholm.

Af Ingegärd Gardell.

Så kom den første rapport af Ingegärd Gardells store undersøgelse af adoptivbørn fra fremmede kulturer foretaget i årene 1974/78.

Jeg vil i det følgende referere vigtige resultater fra undersøgelsen, da jeg ikke kan se nogen grund til at anmelde den som sådan, idet resultaterne er indiskutable, så vidt jeg kan se, og konklusionerne er jeg meget enig i, og jeg vil anbefale, at de støttes.

207 børn medvirker ved undersøgelsen fra 10 år og opefter, således at 33% er 10-12 år, 38% 13-15 år og 29% 16 år og derover.

Børnenes alder ved ankomsten til Sverige har været under 18 mdr. for 22%, 20% var 18 mdr. - 2,11 år, 19% 3,00 år til 3,11 år, 23% 4,00 år til 5,11 år, 9% 6,00 år til 7,11 år og 7% 8,00 - 12,11 år.

68% kommer fra Korea og resten fra andre lande. 29% er drenge og 71% er piger. 29% har været i Sverige 5 - 8 år, 51% 9 - 12 år, 20% fra 13 år og derover. Børnene er spredt over hele Sverige, alle län i Sverige er repræsenterede, bortset fra Blekinge. 23 af børnene blev adopteret af enlige, men nu er dobbelt så mange hos enlige forsørgere, grundet dødsfald eller skilsmisse. 54 børn er enebørn, 74 har adopterede søskende, mens 79 børn tilhører familier med både adopterede og biologiske børn. 36 har søskende, som er adopteret i andre lande og endelig har 22 søskende som er adopteret i Sverige.

Ingegärd Gardell har sammen med sine medarbejdere talt med børnene, forældrene, børnenes lærere og skolesundhedsplejersker. Samtalerne har ofte haft varighed af flere dage tilsammen.

Hun beretter, at forældrene aldrig oplever børnene som adopterede og sjældent tænker på dem som sådan, det væsentligste for dem er, at de er en familie, der er knyttet til hinanden, og at de føler et psykologisk forældreskab. Hvorledes dette så er blevet til er underordnet.

Det kendetegner hele gruppen, at hvert enkelt barn er ubeskriveligt ventet og ønsket og dets ankomst i familien har været en total engagerende oplevelse. Det gælder ikke mindst børnenes fædre. At nå hinanden, at føle, at man har "slået rødder sammen", er grundstenen i et psykologisk barn-forældreskab. Denne gensidige relation af samhørighed og fortrolighed er noget som vokser frem, og som for de fleste tager tid.

For nogen er det gået meget hurtigt, for andre har det taget måneder og for andre igen har det været endnu længere, inden man har kunnet sige, at et psykologisk forældreskab var etableret. Men ikke alene forældrene oplever børnene som deres egne og tænker ikke på, at de er anderledes. Lærerne til 88% af børnene erklærer ligeledes, at de aldrig tænker over det og selv skolesundhedsplejerskerne føler det samme.

Børnene selv oplever sig som almindelige svenske børn. De klarer sig godt og kan ikke se, der skal være noget mærkværdigt ved dem. De forstyrres og ængstes af en for nærgående interesse og mange af dem har deltaget i undersøgelsen, fordi de føler, det er nødvendigt at sprede saglig oplysning om deres situation. Børnene føler ikke, at de tilhører en indvandregruppe, og mange forældre deler deres opfattelse, mens andre igen mener, at de, selv om de er tilpassede, skal se og acceptere det, som er anderledes og specifikt i deres situation. Mange af de ældste børn begynder dog at forstå, at man kan forene det at være svensk, samhørigheden med alle andre i Sverige og en accept af den kultur, de selv er kommet fra og det, der er specifikt for dem selv om individer. De ældste ved dog, at dette kommer med en modningsproces, som netop forældrene vanskeligt kan fremskynde eller påvirke hos børn i teenagealderen.

Ingegärd Gardell går herefter over til at redegøre for nogle af de tilpasningsvanskeligheder en del af børnene og deres forældre har haft og om nogle af de mere langsigtede problemer denne gruppe trods alt har:

74 børn, d.v.s. 36% af samtlige, havde så svære tilpasningsvanskeligheder, at det var en meget svær tid for både børn og for-

x) Artiklen er skrevet i 1974 i forbindelse med forskningsprojektet, som støttedes af Det lægevidenskabelige Forskningsråd, Adoption Center og Marselisborg Hospital og udførtes af Læge Per Vagn-Hansen og undertegnede.

G.S.M.

ældre. Ser man på børnenes ankomstalder er der en klar sammenhæng mellem den og problemernes sværhedsgrad, således at kun 4% af de børn, der kom til Sverige, da de var under 18 mdr. gl., havde problemer, mens 48% af de børn, der var mellem 4 og 5 år gamle og 64% af dem, der kom efter 6 års alderen, havde problemer.

Problemer, som nævnes, er akut sygdom

fysiske problemer (underernæring, hudsygdomme, tarmparasitter, høreskader o.lign.)

madproblemer (glubende appetit, problemer med bestemt mad)

emotionelle problemer (angst for mænd, for kvinder, for dyr, mad, seng, separationsproblemer, behov for konstant nærkontakt, kontaktløshed, jalousi, regression, sengevædning)

sprogproblemer (en periode med tavshed inden barnet lærer sig svensk, lang periode uden sprog, besværligheder med at tolke adfærd og følelsesudladninger, aggressionsudbrud på grund af kommunikationsvanskeligheder).

Man har altid været ængstelig for følgerne af underernæring og dette problem har Ingegärd Gardell sat i forbindelse med de problemer, børnene udviser nu. Problemet underernæring viser sig at være overrepræsenteret hos børn, der er kommet fra børnehjem, har ukendt baggrund, findes hos børn i alle aldre og med overvægt hos piger. Det viser sig, at der er intet der tyder på, at underernæringen har nogen virkning på længere sigt, idet børn, der er registreret som værende underernærede ved ankomsten, ikke har problemer nu. Derimod har emotionelle forstyrrelser, som barnet havde ved ankomsten og som måske endog accentueredes ved flytningen fra en kultur til en anden, ofte uforberedt, uden at vide, hvad der faktisk skulle ske med dem, at have sammenhæng med visse tilpasningsvanskeligheder som børnene har nu. Ingegärd Gardell ser derfor rejseforholdene som et særligt kritisk punkt og skriver, at ud fra en udviklingspsykologisk synsvinkel ved vi, at børns tidsfornemmelse opleves meget anderledes end voksnes, og man ved, at når man er meget bange for noget, opleves det som om tiden går meget langsomt. Man forstår derfor godt, at tiden kan opleves uendelig lang for et barn, der skal rejse på egen hånd omend med eskorte, der ofte er fremmedsproget og fra en anden kultur.

Selvom børnene informeres om, hvad der skal ske, har de ofte ikke forestillingsevne nok til at fatte, hvad der skal foregå, og Ingegärd Gardell foreslår derfor, at de vordende adoptivforældre får hjælp til at kunne rejse ud og hente børnene i alle tilfælde, idet det viser sig, at såvel det, at børnene lærer forældrene at kende i deres eget miljø samt følges med dem til det nye, og omvendt, letter tilpasningsprocessen så meget, at det på langt sigt må kunne betale sig, at det offentlige bidrager til dækning af denne merudgift.

Sprogproblemerne tager forfatteren sig grundigt af og konkluderer:

Barnet forlader sit hjemland og sit sprog pludseligt, og det er både uforklaret og uforklarligt for barnet.

78% af børnene var mere end 1 1/2 år gamle, da de forlod deres land. Mange aggressionsudbrud og konflikter tolkes som resultat af, at der er så mange handlinger og ord, som barnet ikke forstår - og det samme gælder forældrene.

Børnene reagerede meget forskelligt på den pludselige forandring: Nogle fortsatte med at tale deres eget sprog og svensk gled gradvist ind i det, mens andre reagerede med total tavshed. 22 af børnene som kunne tale deres hjemlands sprog ved ankomsten, har aldrig sagt et ord på dette sprog i forældrenes nærværelse.

Selv de børn, der kan skrive deres eget sprog ved ankomsten, mistede hurtigt evnen til at anvende det. Selv børn, der bevidst ønskede at bevare evnen til at tale deres eget sprog, glemte det hurtigt. Man kan ikke huske et sprog, man ikke bruger. I andre tilfælde, hvor forældrene forsøgte at invitere mennesker, der kunne børnenes sprog, lukkede de helt af og nægtede at medvirke.

Nogle forældre har ladet børnene indtale sang og tale på bånd. I dag har børnene svært ved at forstå, at det er dem selv, der engang har talt sådan.

Nogle af de unge har forsøgt at lære sig sproget efter at de er blevet store. Men det har vist sig meget svært. Der er også stor forskel på det sprog, de indfødte lærere taler, og det sprog børnene har talt, da de kom. Børnene føler, at de hellere vil vente til de er mere motiverede for at lære sproget. Lige nu har de mere brug for at være sammen med kammeraterne i de aktiviteter, de har sammen.

De fleste føler sig meget pinligt berørt, når folk spørger dem, om de kan tale deres oprindelige sprog, og om de kan huske det endnu. De be'r meget om, at voksne tænker sig om inden de spørger. Undertiden har børnene jo ikke engang kunnet tale, da de ankom til Sverige. Det er også for svært for dem at forklare, at man ikke kan bevare et sprog, når man ikke har nogen at tale med på det.

Det er gået relativt let for de fleste børn at lære sig svensk, så man kunne tale med dem og forstå dem indenfor familien, hos nogle skete dette inden 3 mdr.. At tale et mere nuanceret sprog lykkedes for 1/3 af dem indenfor et år.

Nu har de fleste af børnene et velfungerende talesprog, der fungerer godt blandt familie og kammerater. De har samme tonefald og dialekt som familien og kammeraterne. Det er et særsyn at finde et adoptivbarn, der taler med accent. Ingen af børnene har bøjningsfejl i svensk.

Interviewerne var meget imponerede over børnenes evne til at tale og give oplysninger. Det samme angav skole-sundhedsplejerskerne.

Imidlertid viste det sig, at 90 børn, d.v.s. 43%, havde sprogvanskeligheder.

Vanskelighederne viste sig ved, at barnet ikke forstod højst almindelige og grundlæggende ord, forskellige fra barn til barn,

havde dårlig motivation til at lytte til og vanskeligheder ved at forstå en lærer, som på gymnasieplanet begynder at "katederforelæse",

havde besværligheder med at formulere sig skriftligt, både m.h.t. meningsfuldhed, men også i at bøjne ordene korrekt.

Sproget har en spredningseffekt, således at det også får indflydelse på matematikundervisning, ligesom det gør det vanskeligt at lære sprog. Og det viser sig da også, at de børn, der har vanskeligheder i svensk også har det i matematik og engelsk.

Når børn med disse sproglige vanskeligheder sammenholdes med de øvrige nævnte vanskeligheder, viser det sig, at de har

usikker fødselsdata

er kommet til familien, da de var 1 1/2 - 2 år gamle eller fra 4 år - 12 år gamle

der savnes information om den biologiske baggrund

boet på børnehjem fra 1 1/2 - 2 år gamle

havde tre-fire symptomer på fysisk lidelse ved ankomsten

vist angst for en bestemt ting, som det har taget meget lang tid at overvinde, hvis det overhovedet har overvundet det.

Derimod finder man et velfungerende sprog hos børn, der

ikke er nået gymnasieetadiet

er blevet skilt fra deres sproglige baggrund, da de var yngre end 1 1/2 år gamle eller som 3-årige

havde højst et symptom på fysisk lidelse ved ankomsten ikke viste tegn på angst for bestemte ting ved ankomsten

M.h.t. mobning har 82% af disse børns forældre aldrig følt, at deres børn mobbedes. Ligeledes har man målt børnenes stilling

i klassen ud fra klasselærerens angivelser, og her har 57% af børnene et positivt omdømme, 18% både positivt og negativt og kun 11% har udelukkende et negativt omdømme.

Ingegård Gardell har også set på de unges identitetsudvikling og det viser sig, at

en del børn har ønsket at vælge sig et navn, som de føler passer til dem og som er et andet end det, forældrene har valgt til dem (oftest et navn fra det oprindelige hjemland)

en del børn ønsker forældrenes støtte til at undersøge deres biologiske baggrund nærmere og beder meget om, at forældrene ikke lader sig skuffe heraf eller forsøger at hindre dem i at få disse oplysninger

en del børn føler, at omgivelserne forventer en særlig interesse hos dem for deres hjemland, men den har de ikke. Det hører med til en modningsproces, og forældre og andre må afvente at denne indtræffer

en del børn ønsker, at samfundet spreder saglig information om international adoption, så børnene slipper for fordomsfulde spørgsmål, som virker stærkt irriterende på dem

Endelig nævner Ingegård Gardell, at disse meget engagerede forældre løber en risiko, fordi deres engagement er større end hos andre forældre, desuden har de ofte fået et barn, der var nogle år gammelt, så deres tid sammen med børnene er kortere end den, biologiske forældre normalt har, - hvis de ikke i tide finder en ny livsform, thi de adopterede børn flytter hjemmefra ligeså tidligt som biologiske børn.

Til slut foreslår Ingegård Gardell,

at forældrene får en forældreuddannelse svarende til den, biologiske forældre får, som følges op i forbindelse med barnets ankomst og i tilpasningsperioden,

at barnet får information i sit hjemland inden rejsen til Sverige,

at barnet får lov at medtage indspillede bånd med sange og eventyr, som det kender, så sprogabrydelsen ikke sker for abrupt,

at nye metoder for støtteundervisning til afpasning af disse børns behov udvikles samt

at der ydes støtte til forældrenes rejse ud efter børnene, som før nævnt

Dette referat er forhåbentlig nok for den almindeligt interesserede læser, men de læsere, der arbejder direkte med adoption bør anskaffe sig den lille 16 sider store rapport fra Almäna Barnhuset, Box 26 006, 100 41, Stockholm.

Gerda Skovmand Madsen

Forfulgte Børn. En Amnesty Publikation. Udkommet oktober 1979 i anledning af Det internationale Børneår, pris kr. 25,25.

I anledning af det internationale børneår har Amnesty International udgivet en lille publikation, der omhandler den uret, der sker mod børn, på grund af deres forældres politiske eller religiøse overbevisning.

"Tortur og brutal behandling af fanger er en grov krænkelse af menneskerettighederne. Det er vanskeligt at tænke sig, at nogen med overlæg systematisk piner et barn. Alligevel har Amnesty International bevis for, at børn ikke er beskyttet mod tortur eller trussel herom".

Dette er citater fra publikationen, der omhandler eksempler på mishandling, tortur, drab o.m.m. af børn. Det kan have til for-

mål, at forældre skal opgive navne eller indrømme forseelser, men kan også være ene og alene fordi man anser børnene for farlige, fordi de er født i bestemte familier. Børn fødes i fængsler og forsvinder, hvis de ikke udsættes for en grusom død, som deres mor måske overværer bagbundet uden at kunne komme sit lille barn til hjælp. Børn forsvinder. Forældre fjernes fra deres børn. Bogen giver eksempler fra hele verden.

En dansk lægegruppe (børnelæger, en børnepsykiater, en børnepsykolog, en socialrådgiver og en sygeplejerske) har undersøgt en gruppe børn, hvis forældre har været udsat for tortur under fængsling. Børnene viser tegn på psyko-somatiske symptomer, såsom ængstelse, overfølsomhed for støj, mare-ridt, søvngænger, ufrivillig vandladning, adfærdsvanskeligheder, madlede, hukommelsesbesvær, dårlig koncentration m.m.

"Børn i vækst og udvikling er sarte organismer, som kræver psykisk og social tryghed for at kunne udvikle sig normalt", skriver lægegruppen, der muligvis afslutter deres arbejde med en pjece om deres fund.

Amnesty International er en humanitær organisation, der arbejder på at menneskerettighederne ikke krænkes og de gør, hvad der er muligt, for at hjælpe ofrene. De vigtigste opgaver er at få samvittighedsfanger løsladt, at protestere mod tortur og redde fanger, som trues med dødsstraf, samle familier og hjælpe uforsørgede familier til fængslede.

Hvis du er interesseret i at vide mere om Amnesty International så kontakt

AMNESTY INTERNATIONAL

Frederiksborggade 1, 1350 København K.

Gerda Skovmand Madsen
(medlem af gruppe 35, Bjerringbro)

Ved Tytte Botfeldts død.

"Så har vi ingen Tytte mere!"

Det var min 6-årige søns kommentar til Tyttes død. Og jeg synes, at bemærkningen ramte plet.

Vi "havde" en Tytte. Nu "har" vi hende ikke mere.

Tytte gav sig selv fuldt og helt til os og til det arbejde, hun holdt af.

Der er næppe nogen, der har været igennem en adoptionssag hos Terre des Hommes, som ikke er blevet betaget af Tytte. Aldrig følte man, at man ringede til ulejlighed. Altid fik vi hurtige svar, når vi skrev. Altid lovede hun at gøre sig bedste. For det var ikke primært os utålmodige adoptanter, Tytte arbejdede for. Det var børnene. Hun vidste, at der var masser af hjemløse børn. Hun havde mødt dem på børnehjemmene. Og som hun selv fortalte, havde hun engang lovet en lille handicappet forældreløs 2-års pige på et hospital, at hun ville bruge resten af sit liv på at hjælpe hende og hendes ligestillede. Det løfte holdt Tytte.

Danmarks adoptionsarbejde har lidt et stort tab, nu hvor vi har mistet Tytte.

Lad os håbe, at hendes efterfølger magter at tage hendes arbejde op. De børn som trænger mest til adoption her og nu: De fysisk handicappede og de aldershandicappede må ikke blive glemt.

Tytte turde gøre os opmærksom på at disse børn findes.

Grete Andersen